

ВІДКРИТИЙ ДІАЛОГ

листопад 2012 р.

МОНІТОРИНГ виборів

парламентські вибори 2012 р.

УКРАЇНА

У ЦЬОМУ ВИПУСКУ:

Моніторинг післявиборчої ситуації в Україні (28.10.2012 р. - 16.11.2012 р.)	1
Минулі вибори в Україні – крок назад в розвитку демократії	6

Моніторинг післявиборчої ситуації в Україні (28.10.2012 р. - 16.11.2012 р.)

Список використуваних скорочень :

ЦВК – Центральна виборча комісія – державний орган, наділений повноваженнями з організації підготовки і проведення виборів в Україні.

ОВК – Округна виборча комісія – підпорядкований ЦВК колегіальний орган, який має печатку і є комісією вищого рівня відносно усіх дільничних виборчих комісій в межах відповідного виборчого округу.

«Беркут» – підрозділи міліції спеціального призначення при Міністерстві внутрішніх справ України, головними завданнями яких є затримання особливо небезпечних злочинців, охорона громадського порядку, припинення масових заворушень.

Підбиття підсумків голосування

10-11.11.2012 р. ЦВК оголосила офіційні результати парламентських виборів, але на п'ятих округах результати не були встановлені.

10.11.2012 р. ЦВК оголосила офіційні результати виборів за партійними списками. Партія Регіонів набрала 30% голосів, «Батьківщина» – 25,54%, УДАР – 13,96%, Комуністична партія України – 13,18%, «Свобода» – 10,44%. 11.11.2012 р. стали відомі офіційні цифри по 220 мажоритарних округах (з 225). Як заявила ЦВК, на округах № 94, № 132, № 194, № 197, № 223 «неможливо встановити результат».

13.11.2012 р. Вищий адміністративний суд України заборонив ЦВК оголошувати результати виборів також в округах № 11 і № 14 і публікувати офіційні повідомлення ЦВК про результати голосування в цих округах. Але зранку цього дня офіційні результати вже були опубліковані.

Джерела:

<http://www.cvk.gov.ua/vnd2012/wp30opt001fo1=900.html>

<http://www.pravda.com.ua/rus/news/2012/11/13/6977402/>

На окремих округах були зафіксовані грубі порушення виборчого законодавства, які поставили під сумнів легітимність результатів голосування. Представляємо короткий звіт за округами, на яких ЦВК не встановила результатів голосування.

Округ № 94 (Київська область, м. Обухів)

У окрузі №94 боролися Тетяна Посуха (Партія Регіонів) і Віктор Романюк («Батьківщина»). 31.11.2012 р. спостерігачі Тетяни Посухи подали 17 позовів до міського суду, стверджуючи, що їх не пускали на засідання дільничних комісій, з вимогою відмінити результати на цих дільницях. Але представники дільничних комісій говорять, що усі спостерігачі були присутніми в приміщенні, і щодо жодного з них не було прийнято рішення про недопущення на засідання. Віктор Романюк стверджував про упередженість судів, оскільки вони приймали рішення на користь Тетяни Посухи незважаючи на те, що спостерігачі, що «не потрапили» на засідання, розписувалися в протоколі про свою присутність.

ОВК спочатку прийняла рішення про перерахунок голосів, але потім відмовилася це робити, щоб якнайшвидше виконати рішення суддів – відмінити результати голосування на декількох ділянках. 04.11.2012 р. ОВК визнала переможцем Тетяну Посуху.

Джерела:

<http://www.pravda.com.ua/rus/news/2012/11/1/6976433/>

<http://www.pravda.com.ua/news/2012/11/4/6976638/>

Округ № 132 (Первомайськ, Миколаївська область)

За перемогу в одному з найбільш проблемних округів боролися Віталій Травянка (Партія Регіонів) і Аркадій Корнацький («Батьківщина»).

За повідомленнями місцевих журналістів, 30.10.2012 р. в приміщення ОВК увірвалися озброєні міліціонери і співробітники «Беркуту». Після цього голова ОВК покинув безперервне засідання і повернувся через 40 хвилин, почавши вносити зміни в електронну систему на користь провладного кандидата. Після цього жителі міста прийшли до дверей ОВК з вимогами припинити фальсифікації.

На 01.11.2012 р. дані на сайті ЦВК змінилися на користь кандидата від влади Віталія Травянка, після чого ОВК оголосила його переможцем. Перед складанням підсумкового протоколу члени ОВК вимагали від журналістів вийти із залу засідання. Цього дня в приміщення окружної комісії № 132 внесли постанову Миколаївського окружного адмінсуду про те, щоб вилучити усі протоколи виборчих комісій цього округу для перерахунку голосів.

Вночі 02.11.2012 р. люди, які представилися співробітниками виконавчої служби, разом з «Беркутом» захопили ОВК і вилучили оригінали протоколів з дільничних комісій. Не був складений акт прийому-передачі виборчої документації. За повідомленнями очевидців, при захопленні ОВК було застосовано сльозогінний газ.

Виходячи з приміщення, співробітники «Беркуту» почали застосовувати силу проти громадян, які зібралися під ОВК, щоб запобігти винесенню бюлетенів. Декілька мирних громадян зазнали поранень. В результаті дорогу автобусу «Беркуту» перегородили 5 вантажних автомобілів Камаз, що належать одній з агрофірм.

02.11.2012 р. об 11:03 в автобус «Беркуту» вдалося прорватися народному депутату Геннадію Москалю і місцевому лідеру опозиції Вадиму Мерикову. Депутати вийшли з автобуса із сумкою з бюлетенями, які віднесли назад в приміщення ОВК. Через чотири години «Беркут» знову узяв штурмом ОВК і силою забрав протоколи з мокрими печатками, які відвезли до Миколаївського окружного суду. За словами очевидця, народного депутата Геннадія Москаля, діями «Беркуту» керував депутат від Партії Регіонів Сергій Майборода. Під час штурму «Беркут» знову відтіснив громадян, що зібралися біля ОВК. У Міністерстві внутрішніх справ заявили, що «Беркут» діяв законно, виконуючи рішення Адміністративного суду Миколаївської області про вилучення протоколів.

Члени ОВК звернулися зі скаргою до ЦВК у зв'язку з цим інцидентом. 03.11.2012 р. в ході судового засідання було виявлено, що доставлені до суду протоколи не збігаються з завіреними копіями, які мають на руках представники опозиційного кандидата. Сфальсифіковані (на думку опозиції) протоколи доправили до ОВК для перерахунку. 03.11.2012 р. голова ОВК Василь Микитюк відвіз протоколи ділянок в ЦВК, але там помітили, що цифри в підсумковому протоколі не збігаються з

даними протоколів, отриманих від дільниць. Протоколи були відправлені для перевірки їх достовірності. ЦВК не змогла встановити результати виборів в окрузі.

Джерела:

<http://nikvesti.com/articles/36261>

http://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=qt15wv8W2HI

http://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=nVLvgD-FEgY

<http://www.pravda.com.ua/rus/news/2012/11/2/6976538/>

http://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=18RjXKmuWE

http://tvi.ua/protokoli_z_pervomayska_vivezli_zakonno_%E2%80%93_mvs

<http://news.pn/ru/politics/68045>

Округ № 194 (Черкаси)

У цьому окрузі опозиційний кандидат Микола Булатецький («Батьківщина») переміг самовисуванця Валентину Жуковську з перевагою в 12 тис. голосів. Станом на 31.10.2012 р. від Валентини Жуковської та інших кандидатів було спрямовано приблизно 200 судових позовів з вимогою визнати вибори недійсними. 02.11.2012 р. ОВК оголосила переможцем Миколу Булатецького. Цього дня Черкаський окружний адміністративний суд виніс рішення про перерахунок голосів на 8 виборчих дільницях. 03.11.2012 р. представники опозиції заявили, що на членів ОВК здійснює тиск місцева влада. 11.11.2012 р. ЦВК заявила, що на цьому окрузі «неможливо встановити результат».

Джерело:

<http://www.pravda.com.ua/news/2012/10/31/6976351/>

Округ № 197 (Черкаська область, м. Канів)

Боротьба на окрузі розгорнулася між самовисуванцем Богданом Гунським (народний депутат) і Леонідом Даценко («Батьківщина»). 30.10.2012 р. голова ОВК відмовлявся вводити в електронну систему дані протоколів з мокрими печатками, згідно з якими перемагає опозиціонер Леонід Даценко. Було виявлено, що дані в деяких протоколах не збігаються з даними, отриманими від дільниць.

31.10.2012 р. деякі члени ОВК отримали від невідомих загрози з вимогами не являтися на засідання комісії. Станом на 01.11.2012 р. дванадцять членів ОВК з вісімнадцяти не були присутніми на роботі, дані в електронну систему не вводилися. 01.11.2012 р. громадські організації провели альтернативний підрахунок голосів за даними протоколів з мокрими печатками, згідно з яким з відривом в 5 тис. голосів переміг Леонід Даценко.

03.11.2012 р. представники опозиції заявили, що ОВК направляє протоколи для «уточнення» на ділянки, після чого росте кількість голосів на користь Богдана Губського. 05.11.2012 р. в ОВК ще надходили протоколи з окремих дільниць, а на сайті ЦВК вже з'явилася інформація про перемогу Богдана Губського на підставі оброблених 100% протоколів.

07.11.2012 р. ОВК ще не прийняла рішення про завершення підрахунку голосів, коли до будівлі ОВК увірвались представники Богдана Губського за підтримки «Беркуту», після чого голова ОВК відкрив сейф з документацією і поїхав разом з Богданом Губським здавати документи в ЦВК. Рішення ОВК про завершення підрахунку голосів не було.

Джерела:

<http://www.pravda.com.ua/rus/news/2012/11/1/6976384/>

<http://www.pravda.com.ua/rus/news/2012/11/1/6976447/>

<http://tyzhden.ua/News/64120>

<http://korrespondent.net/ukraine/politics/1419694-opozyciya-berkut-vorvalysya-v-okrug-197-v-kaneve-i-ukral-protokoly-i-pechat>

Округ № 223, Київ

Основна боротьба розгорнулася між самовисуванцем Віктором Пилипишиним і Юрієм Левченко

(партія «Свобода»).

29.10.2012 р. ЦВК зафіксувала, що внесені в електронну систему дані по 4 ділянках округу не відповідають даним в протоколах з мокрими печатками. 31.10.2012 р. в приміщенні почалася бійка між прибічниками Юрія Левченка та Віктора Пилипишина, в яку втрутилися правоохоронні органи; було розпилено сльозогінний газ.

01.11.2012 р. після того, як заступник голови комісії Анастасія Примак прийняла рішення про перерахунок голосів на одній з ділянок, представники Юрія Левченка заблокували членів ОВК в приміщенні, внаслідок чого почалися сутички з міліцією, яка намагалася припинити ці дії. В результаті, заступник голови ОВК отримала тілесні ушкодження. У дворі ОВК також почалися сутички між невідомими людьми і прибічниками Юрія Левченка. Міліція розділила людей кордоном. Під час перерахунку було виявлено, що частина бюлетенів за Юрія Левченка була зіпсована.

03.11.2012 р. представники Віктора Пилипишина подали позов до Окружного адміністративного суду Києва з вимогою провести перерахунок голосів на 11 дільниць. Суд задовольнив позов. Під час перерахунку голосів «Беркут» не пускав журналістів в приміщення ОВК. 09.11.2012 р. ОВК заявила про перемогу Віктора Пилипишина з перевагою в 442 голоси, але до цього вже було рішення ЦВК про неможливість встановлення результатів в окрузі.

Джерела:

http://news.liga.net/news/politics/757670-tsik_grozit_sisadminam_ugolovnymi_delami_za_iskazhenie_rezultatov.htm

http://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=Nd_os-UdyA#

Також грубі порушення були зафіксовані і на інших округах: № 11 (Вінниця), № 108 (Луганська область), №176 (Харківська область), №21 (Волинська область), № 99 (Кіровоградська область), №211 (Київ). Громадянський рух «Спільна справа» 01.11.2012 р. заявив: за результатами паралельного підрахунку голосів можна стверджувати, що результати виборів були сфальсифіковані у 35 округах.

Джерело:

<http://www.spilnasprava.com/wp/?p=12316>

Ув'язнення экс-прем'єра Юлії Тимошенко

29.10.2012 р. засуджена экс-прем'єр Юлія Тимошенко оголосила голодування на знак протесту проти фальсифікації виборів. У своїй заяві Юлія Тимошенко назвала ці вибори найбільш «нечесними» в історії незалежної України і сказала, що не може вважати легітимним парламент, обраний з такою кількістю фальсифікацій з боку влади. У зв'язку з оголошенням голодування і необхідністю засудженої перебувати під наглядом лікарів, 30.10.2012 р. пенітенціарна служба відмінила раніше погоджене побачення Юлії Тимошенко з головою місії спостерігачів від ОБСЄ пані Вальбургою Габсбург. Голова місії заявила, що така відмова є порушенням прав людини.

10.11.2012 р. українські лікарі оглянули Юлію Тимошенко і запропонували їй відмовитися від голодування. 15.11.2012 р. після зустрічі з німецькими лікарями Юлія Тимошенко погодилася припинити голодування.

Джерела:

http://byut.com.ua/direct_language/12938.html

<http://www.kvs.gov.ua/peniten/control/main/uk/publish/article/655175>

<http://www.interfax.com.ua/rus/main/124812/>

Реакція міжнародної спільноти на післявиборчу ситуацію в Україні

Міжнародні спостерігачі і офіційні особи висловили стурбованість грубими порушеннями виборчого права і заявляють про загрозу демократії в Україні.

Зокрема, «кроком назад в демократичному розвитку України» назвали ці вибори Міністр закордонних справ Швеції Карл Більдт, місія ОБСЄ, Держдепартамент США, Держсекретар США Гіларі Клінтон. Також українські вибори викликали розчарування і стурбованість у Генсека НАТО Андерса Фог Гасмуссена, міністра у справах Європи британського МЗС Девіда Лідінгтона, Віце-президента США Джо Байдена.

29.10.2012 р. місія спостерігачів ОБСЄ заявила, що вибори характеризувалися нестачею вільних умов для учасників виборів, зловживанням адмінресурсом, нестачею збалансованого висвітлення в ЗМІ. 02.11.2012 р. Міністерство закордонних справ України офіційно заявило, що не погоджується з критичними оцінками голів місій ОБСЄ і вважає їх безпідставними і емоційними. Прем'єр-міністр України Микола Азаров 02.11.2012 р. на зустрічі зі спостерігачами від ОБСЄ заявив, що уряд і правляча партія не причетні до порушень на виборчих округах, а на 90% території України виборчий процес і підрахунок голосів пройшли без порушень. Микола Азаров вважає ці вибори кращими за всю історію незалежної України, які підтверджують прогрес демократії.

03.11.2012 р. і 04.11.2012 р. занепокоєння з приводу істотного затягування процесу підрахунку голосів і порушення на окремих округах висловили Президент Польщі Броніслав Коморовський, Високий представник ЄС з зовнішніх справ і політики безпеки Кетрін Ештон і єврокомісар з питань розширення і європейської політики сусідства Штефан Фюле.

08.11.2012 .р голова спостерігачів від ПАРЄ, голова групи соціалістів в ПАРЄ Андреас Гросс заявив, що ці вибори підтвердили тенденції нарощування авторитаризму в Україні. 09.11.2012 р. Президент ПАРЄ Жан-Клод Мін'йон, виходячи з негативних оцінок виборчого процесу, заявив, що демократія в Україні не просто в стані застою, а регресує.

Джерела:

<http://www.unian.ua/news/533938-gensek-nato-duje-sturbovaniy-situatsieyu-pislya-vivoriv-v-ukrajini.html>

<http://www.radiosvoboda.org/content/article/24770212.html>

<http://ua.euronews.com/2012/10/29/ukraine-election-observers-complain-about-lack-of-transparency/>

<http://gazeta.ua/articles/politics/mzs-kritichni-zayavi-glav-misij-obse-pro-vibori-v-ukrajini-ce-osobisti-mirkuvann/465044>

http://ipress.ua/news/partiya_regioniv_ne_prychetna_do_porushen_na_problemyh_okruzhkomah_azarov_10731.html

<http://fakty.ictv.ua/ua/index/read-news/id/1461899>

<http://tyzhden.ua/News/64529>

<http://www.neurope.eu/article/democracy-ukraine-regressing>

Минулі вибори в Україні – крок назад у розвитку демократії

10-11.2012 р. ЦВК оголосила офіційні результати парламентських виборів в Україні. Якщо в день голосування 28.10.2012 р. не було зафіксовано системних порушень, то в ході підрахунку голосів виявлені численні грубі порушення, в результаті яких ЦВК не змогла встановити результати в п'яти проблемних округах. Суд зобов'язав ЦВК не оголошувати результати ще в двох округах, але вже після того, як офіційні результати були опубліковані. Більшість в парламенті отримала провладна Партія Регіонів. Опозиція не визнала результати виборів, але готова йти до парламенту, щоб покарати фальсифікаторів, а також ініціювати відставку уряду і імпичмент Президенту. Враховуючи розклад сил в новому парламенті, ініціативи опозиції і особисті амбіції її лідерів, швидше за все, робота нового парламенту буде нестабільною і конфліктною.

ЗАСТОСОВАНІ МЕТОДИ ФАЛЬСИФІКАЦІЇ ВИБОРІВ

Головними порушеннями під час передвиборчої кампанії були нерівність учасників виборчого процесу, обмеження доступу до ЗМІ для опозиційних кандидатів і масове застосування адміністративного ресурсу. **В день голосування** на деяких виборчих дільницях були зафіксовані підкуп виборців, вкидання декількох бюлетенів, перешкоджання роботі спостерігачів, неодноразове голосування одних і тих самих виборців на декількох дільницях.

Під час підрахунку голосів в окремих ОВК були застосовані такі фальсифікації: внесення в електронну систему даних, які не відповідають протоколам з мокрими печатками; штучне введення в електронну програму неправильних фактичних даних, щоб викликати збій програми і затягнути підрахунок голосів [1]. Також у багатьох ОВК були присутні люди спортивної зовнішності, які називали себе журналістами або представниками кандидатів, влаштовували бійки, давили на членів ОВК, перешкоджали роботі спостерігачів і журналістів.

Спецпідрозділи МВС «Беркут» притягувалися до вилучення виборчої документації з ОВК. Іншими методами фальсифікації результатів

були подання численних позовів до судів з вимогами перерахунку голосів або визнання виборів недійсними; псування бюлетенів окремими членами ОВК під час перерахунку голосів; зумисне вторгнення сторонніх людей в ОВК для псування бюлетенів; відправлення протоколів «на уточнення» дільничним комісіям, після чого дані протоколів змінилися.

Посилаючись на масові порушення виборчого законодавства, **ЦВК не змогла встановити результати на п'яти округах:** № 94, № 132, № 194, № 197, № 223. Але в той самий час ЦВК, наприклад, визнала результати виборів в окрузі № 11 у Вінниці, де змагалися экс-голова Вінницької обласної держадміністрації Олександр Домбровський і представник «Батьківщини» Наталія Солейко. Під час підрахунку голосів на цьому окрузі ОВК тричі зазнала нападу з боку невідомих людей з димовими шашками, які псували виборчу документацію. Під час перерахунку голосів не були допущені спостерігачі, в тому числі з ОБСЄ. За усіх цих умов 11.11.2012 р. ЦВК оголосила переможцем Олександра Домбровського. Рішення Вищого адміністративного суду України про заборону визнання результатів в цьому окрузі з'явилося пізніше – 13.11.2012 р.

Слід зазначити, що декілька членів ЦВК відкрито заявили про недостатню демократичність парламентських виборів. Зокрема, замголови ЦВК Андрій Магера і член ЦВК Жанна Усенко-Чорна заявили, що **ці вибори – одні з найбільш брудних за всю історію України**. 05.11.2012 р. член ЦВК Ігор Жиденко заявив, що підкуп, загрози, застосування сили були системними, тому ці вибори не можна назвати вільними [2]. 10.11.2012 р. Юлія Швець в підсумковому протоколі ЦВК написала окрему думку: встановлення результатів виборів є передчасним і **оголошені цифри не відповідають справжньому волевиявленню виборців**.

РЕАКЦІЯ ОПОЗИЦІЇ НА ФАЛЬСИФІКАЦІЮ РЕЗУЛЬТАТІВ ВИБОРІВ

Починаючи з 05.11.2012 р., **опозиційні сили не мали остаточної і погодженої позиції відносно визнання результатів виборів, кілька разів міняючи свої рішення**.

04.11.2012 р. третій номер виборчого списку «Батьківщини» Анатолій Гриценко запропонував Арсенію Яценюку прийняти рішення обнулити і партійний список, і список мажоритарників, і не йти до парламенту на знак протесту проти фальсифікації виборів [3].

05.11.2012 р. біля будівлі ЦВК почався мітинг прибічники усіх опозиційних сил. Опозиційні сили заявили про намір **висунути вимогу визнати перемогу опозиційних кандидатів в 11 округах**, оскільки це підтверджують протоколи з виборчих дільниць [4]. Але, як заявив народний депутат Андрій Кожемякін, остаточне рішення про обнулення списків буде прийнято після оголошення офіційних результатів виборів [5].

05.11.2012 р. після зустрічі з головою ЦВК Володимиром Шаповаловим, Арсеній Яценюк заявив, що опозиція оскаржить рішення ЦВК в суді і **вимагатиме перевиборів не на п'яти округах, а на семи** (з урахуванням округу № 11 і № 14). Анатолій Гриценко розкритикував те, що опозиція відступила від рішення обнулити списки, і назвав таку позицію зрадницькою. Схожим чином 07.11.2012 р. висловилася Юлія Тимошенко: *«Погодитися на перевибори в таких обставинах означає легітимізувати фальсифікації, підвести тих громадян, які ведуть безкомпромісну боротьбу за кожну дільницю»*. Юлія Тимошенко виступила за те, щоб опозиція замість цього вимагала перерахунку за протоколами з мокрими печатками [6].

06.11.2012 р. на мітингу перед ЦВК Арсеній Яценюк заявив, що опозиція **вимагатиме визнання перемоги її кандидатів за протоколами з мокрими печатками вже в 13 округах**. Опозиція вважає, що ЦВК має усі повноваження порахувати голоси на проблемних ділянках. 12.11.2012 р. в партіях «Батьківщина», УДАР і «Свобода» заявили, що **не визнають результати виборів, поки ЦВК не визнає переможцями в проблемних округах опозиційних кандидатів**.

Проте опозиція готова йти до парламенту і обіцяє ініціювати залучення до відповідальності суддів, керівників правоохоронних органів і усіх інших, хто фальсифікував вибори. Також опозиція обіцяє **ініціювати відставку уряду і імпичмент Президентові Віктору Януковичу**. Крім того, зусилля будуть спрямовані на звільнення експрем'єра Юлії Тимошенко і экс-міністра

МВС Юрія Луценка [7]. Один з лідерів опозиції Анатолій Гриценко не підписав цю заяву, оскільки виступав за те, щоб зважаючи на масові фальсифікації опозиція не йшла до парламенту, ініціюючи дострокові вибори по усій Україні.

Слід зазначити, що **з юридичної точки зору рішення ЦВК про «неможливість встановити результати» на окремих округах є спірним**. Чинний закон про вибори передбачає проведення повторних виборів тільки в двох випадках: якщо два кандидати набрали однакову кількість голосів, або коли в окрузі балотувався лише один кандидат і набрав менше половини голосів.

В той самий час закон передбачає, що ЦВК може взяти на себе функції ОБК і встановити результати голосування на округах, але не передбачає, коли настає бездіяльність ОБК. Тому перевибори за мажоритарними округами не можуть бути повністю легітимними без прийняття змін до закону про вибори. Також новий закон повинен звузити можливості для фальсифікацій результатів голосування.

МОЖЛИВА НЕСТАБІЛЬНІСТЬ ОНОВЛЕНОГО ПАРЛАМЕНТУ

За результатами виборів **більшість місць в новому парламенті отримала Партія Регіонів** – 185. Більшість депутатів від цієї партії пройшли за одномандатними округами, де партія влади домінувала. Три опозиційні партії («Батьківщина», УДАР, «Свобода») разом отримали 178 місць в парламенті. Також слід зазначити, що серед 43 самовисуванців, що отримали мандати, майже половина вже готова приєднаться до провладної Партії Регіонів [8].

До парламенту потрапили дві нові політичні сили – УДАР і «Свобода». Це підтверджує те, що **українське суспільство хоче оновлення влади**. УДАР і «Свободу» підтримали здебільшого молоді і люди з вищою освітою [9]. Успіх партії УДАР – це багато в чому успіх особи її лідера Віталія Кличка. Його підтримали виборці ліберальних поглядів, які втомилися від старих обличчя владі і опозиції. **Високий результат праворадикальної «Свободи» (10,44%) став сюрпризом для експертів в Україні і за кордоном**. Жодна соціологічна компанія не давала «Свободі» такого результату. Головною причиною цьому може бути розчарування молоді в старій владі і нерішучій опозиції,

а також неоднозначна мовна політика уряду.

В той самий час, **успіх «Свободи» викликав побоювання міжнародної громадськості**. Видання New-York Times відмічає, що лідер «Свободи» Олег Тягнибок відомий підтримкою антисемітських і расистських поглядів [10]. З тієї ж причини 30.10.2012 р. посол Ізраїлю в Україні Реувен Дин-Ель висловив стурбованість проходженням «Свободи» до парламенту і її зближенням з партією «Батьківщина». Посол висловив надію, що в парламенті риторика Свободи зміниться [11]. Антидифамацияна ліга (США) і інші єврейські організації також розкритикували Батьківщину за підписання договору про парламентський альянс зі Свободою [12].

Можна з великою долею впевненості прогнозувати, що **робота нового парламенту буде конфліктною і нестабільною**. Головними причинами є радикалізм Свободи і боротьба особистих амбіцій лідерів опозиції Арсенія Яценюка, Віталія Кличка і Олега Тягнибока.

Праворадикальні ініціативи Свободи можуть підірвати єдність опозиції. Свобода одним з перших законопроектів в новому парламенті збирається ввести заборону комуністичної ідеології і ініціювати судовий процес над комунізмом. Також Свобода у своїй «Програмі захисту українців» виступає за введення квот для громадян «української національності» у виборчих органах влади. Віталій Кличко заявив, що не підтримає радикальні заяви Свободи.

В той самий час, Батьківщина, Свобода і УДАР домовилися спільно ініціювати відставку уряду і імпічмент президента. Звичайно, реалізація цих пунктів означає політичну дестабілізацію в країні. Також, як заявив народний депутат від Батьківщини Сергій Соболєв, опозиція, без сумніву, вживатиме крайніх методів роботи в парламенті, зокрема блокування трибуни. Це дуже ймовірно, враховуючи те, що опозиція не має більшості в парламенті.

До того ж не слід забувати про те, що **кожен з трьох лідерів опозиції має президентські амбіції**. Відповідаючи на питання відносно президентських амбіцій лідерів опозиції, Арсеній Яценюк заявив, що про це він говоритиме не з Кличком, а з Тимошенко [13]. Тому важко спрогнозувати, де закінчиться вимушена необхідність бути разом, і почнуться особисті амбіції лідерів опозиції.

Застосовані фальсифікації на виборах в Україні підтвердили те, що влада не виконує зобов'язань перед європейською спільнотою в питаннях прогресу демократії, верховенства права, прав людини. Ці вибори виявилися більш

www.odfoundation.eu

проблемними, ніж попередні, що говорить про тривожні тенденції наростання авторитаризму в Україні. Як відзначив Президент Європарламенту Мартін Шульц, ці вибори мали вирішальне значення для стосунків між Україною і Європейським Союзом. А голова делегації спостерігачів від Парламентської асамблеї НАТО Ассен Агов заявив, що порушення демократичних стандартів під час виборів було очевидним, тому після виборів ставлення до України стане жорсткішим [14].

Погіршення іміджу української влади негативно позначається на євроінтеграційних перспективах України. З цієї причини вже відтермінований саміт Україна-ЄС [15]. Freedom House готовий разом з ОБСЄ вимагати персональних санкцій (невидачі віз) проти українських чиновників, причетних до порушень [16].

Небажання української влади виконувати міжнародні зобов'язання і, в той самий час, потенційні конфлікти усередині опозиційного табору погрожують країні політичною кризою і створюють небезпеку міжнародної ізоляції.

Джерела:

1. На Кировоградщині люди в ОБК две ночі сидят на лестнице // Украинская правда, 30.10.2012. - <http://www.pravda.com.ua/rus/news/2012/10/30/6976141/>
2. Вільних виборів в Україні не було, - член ЦВК // zaxid.net., 05.11.2012. - http://zaxid.net/home/showSingleNews.do?vilnih_viboriv_v_ukrayini_ne_bulo_chlen_tsvk&objectId=1269823
3. Досить! Маємо діяти відповідально і рішуче! // Блог Анатолія Гриценка, 04.11.2012. - <http://www.grytsenko.com.ua/blog/view-dosyt-majemo-dijaty-vidpovidal-no-i-rishuche.html>
4. Батьківщина висунула низку вимог і заявила про готовність скласти мандати // Четверта влада, 05.11.2012. - <http://4vlada.com/ukraine/17877>
5. Опозиція визначиться з обнуленням списків після того, як оголошать результати виборів // Український тиждень, 05.11.2012. - <http://tyzhden.ua/News/64237>
6. Юлія Тимошенко дякує всім, хто захищає право на свободу вибору в Україні, та закликає не погоджуватися на перевибори // Сайт БЮТ, 07.11.2012. - <http://byut.com.ua/news/13129.html>
7. Заява про спільні дії опозиційних сил // Сайт БЮТ, 12.11.2012. - <http://byut.com.ua/news/13162.html>
8. ПР вже "звабила" у свою фракцію у новій Раді 20 мажоритарників // Український тиждень, 06.11.2012. - <http://tyzhden.ua/News/64332>
9. Рівень освіти прихильників «Свободи» у два рази вищий, ніж у тих, хто голосував за комуністів // Дзеркало тижня, 07.11.2012. - http://news.dt.ua/VYBORY-2012/riv-en_osviti_prihilnikiv_svobod_i_u_dva_razi_vischij_nizh_u_tih_hto_golosuvav_za_komunistiv-111728.html
10. Observers Denounce Ukrainian Election, Citing Abuses by Rulers // The New York Times, 29.10.2012. - http://www.nytimes.com/2012/10/30/world/europe/international-observers-denounce-ukrainian-election.html?_r=0
11. Израиль обеспокоен прохождением Тягнибока в Раду и советует «Свободе» изменить риторичку // Зеркало недели, 30.10.2012. -

http://news.zn.ua/VYBORY-2012/iz-rail_obespokoen_prohozhdeniem_tyagniboka_v_radu_i_sovetuet_svbode_izmenit_ritoriku-111317.html

12. АДЛ та інші єврейські організації засудили Тимошенко і Клінтон за високий відсоток "Свободи" // УКРінформ, 03.11.2012. - http://www.ukrinform.ua/ukr/news/adl_ta_inshi_e_vreyski_organizatsiii_zasudili_timoshenko_i_klinton_za_v_isokiy_vidsotok_svbodi_1768571

13. Яценюк будет обсуждать с Тимошенко, а не Кличко вопрос участия в выборах президента // Корреспондент, 29.10.2012. - <http://korrespondent.net/ukraine/politics/1415419-yacenyuk-budet-obsuzhdats-timoshenko-a-ne-klichko-vopros-uchastiya-v-vyborah-prezidenta>

14. Україна після виборів: менше демократії - менше грошей з Європи // DW, 10.11.2012. - <http://www.dw.de/україна-після-виборів-менше-демократії-менше-грошей-з-європи/a-16359524>

15. EU-Ukraine summit 'unlikely' this year // euobserver, 05.11.2012. - <http://euobserver.com/foreign/118094>

16. Президент Freedom House: єдиний спосіб зрушити ситуацію в Україні – застосувати покарання // Український тиждень, 07.11.2012. - <http://tyzhden.ua/News/64421>

ВІДКРИТИЙ ДІАЛОГ

Фонд «Відкритий Діалог» створений людьми, які вважають європейські цінності – свободу особистості, права людини, демократію і самоврядування – не просто декларацією, а повсякденною реальністю, в якій може і повинна жити людина 21-го століття. Місія Фонду – ділитися польським досвідом трансформації та демократизації з нашими міжнародними партнерами, особливо східними (зокрема, з України, Російської Федерації і Центральної Азії). Ключові напрямки діяльності Фонду: захист прав людини, міжнародні відносини, підтримка і розвиток громадянського суспільства і освітніх програм. Наша мета – взаєморозуміння і довіра між ЄС і іншими країнами.

Сайт: www.odfoundation.eu

Адреса: 3 Maja Str. 18/4, 20-078 Lublin, Poland

Тел. / факс: + (48) 507 739 025
E-mail: odfoundation@odfoundation.eu